

UNODC

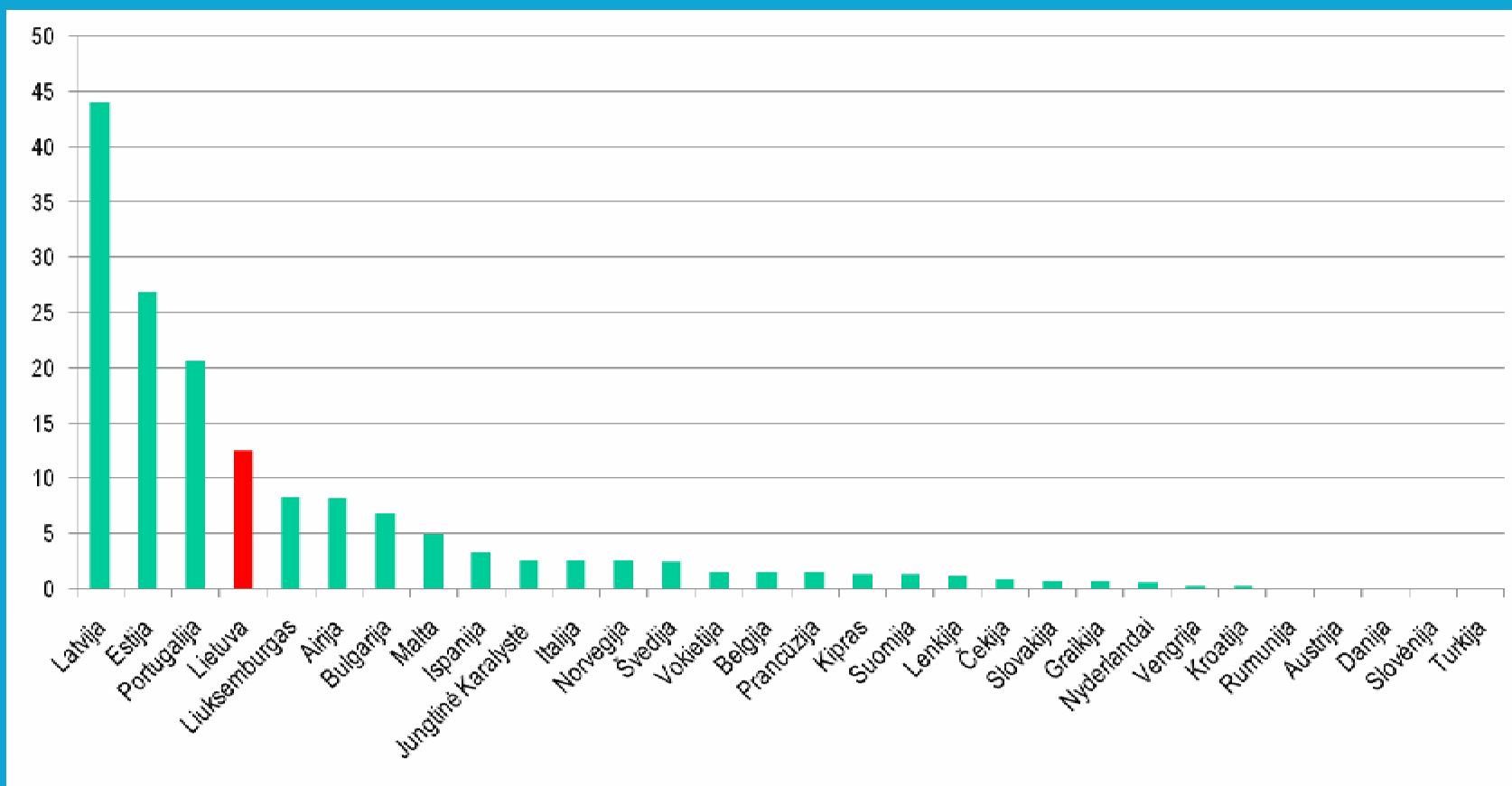
United Nations Office on Drugs and Crime

Ar ŽIV epidemija yra kontroliuojama Lietuvoje?

Signe Rotberga
Regioninio projekto koordinatore

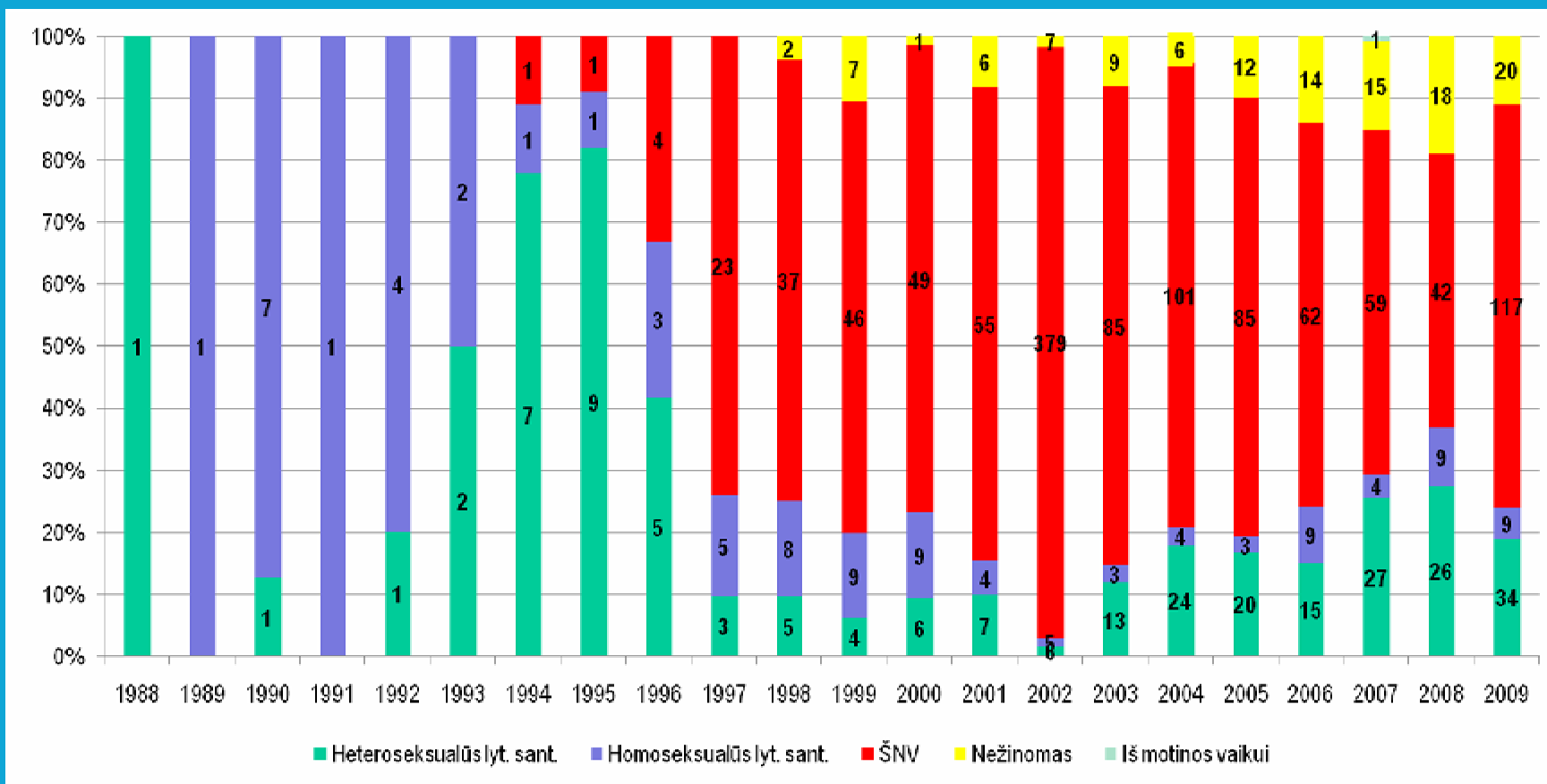
Tarptautinė konferencija „Naujos tendencijos narkomanijos
prevencijos ir narkotikų kontrolės srityje“
2010 m. lapkričio 10 d. , Vilnius

Nauji ŽIV infekcijos atvejai tarp švirkščiamųjų narkotikų vartotojų milijonui gyventojų, 2008

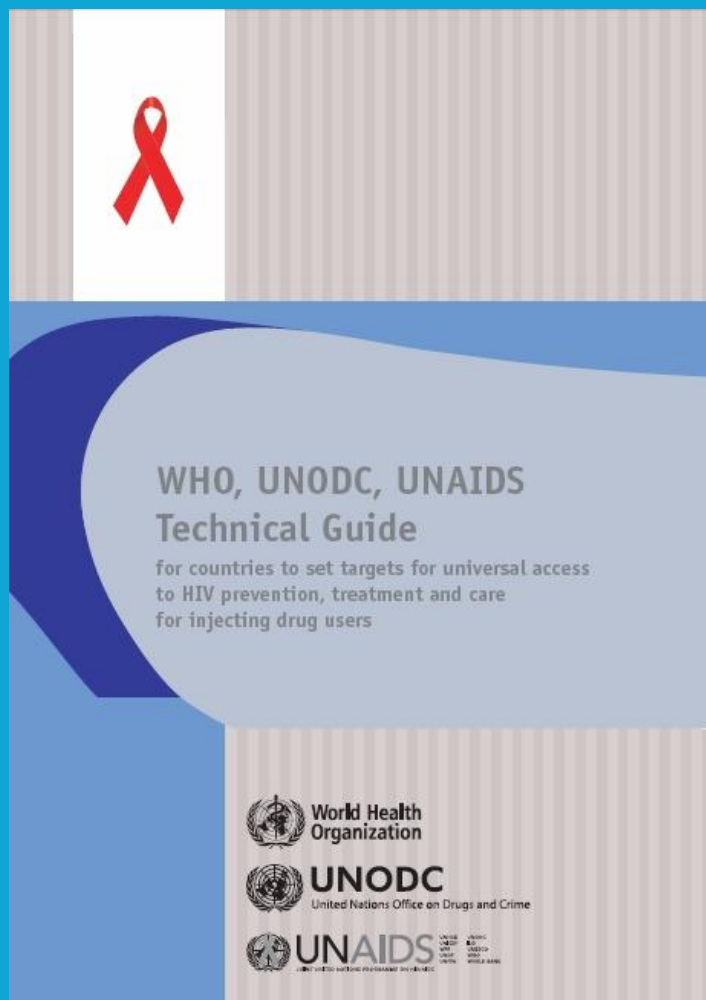
Šaltinis: EMCDDA, 2010

Nauji ŽIV atvejai Lietuvoje pagal užsikrėtimo būdą

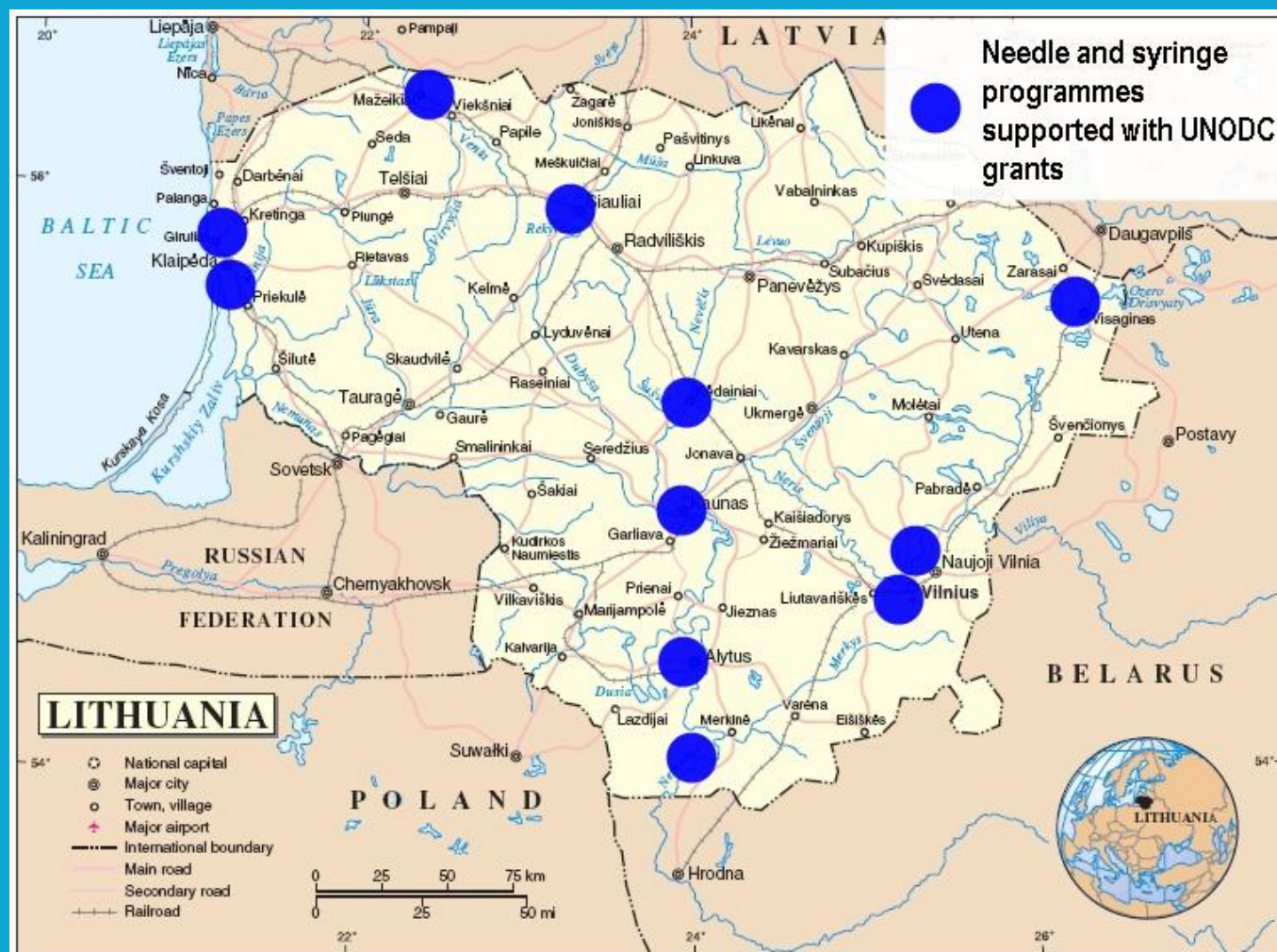
Šaltinis : S. Čaplinskas, 2010

Visapusiškų ŽIV prevencijos paslaugų tarp švirkščiamųjų narkotikų vartotojų paketas:

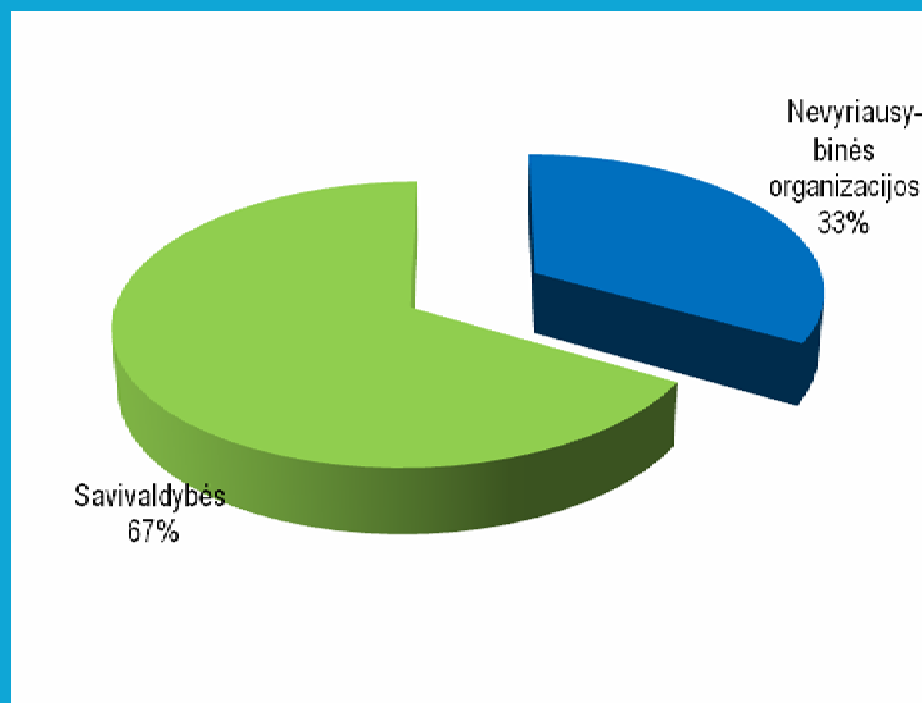

- ū Adatų ir švirkštų programa (AŠP);
- ū Farmakoterapija (metadonas, buprenorfinas);
- ū Savanoriškos ŽIV konsultacijos bei testavimas;
- ū Antiretrovirusinė terapija (ART);
- ū Lytiškai plintančių infekcijų (LPI) prevencija ir gydymas;
- ū Prezervatyvų dalinimas ŠNV bei jų lytiniam partneriams;
- ū Tikslinė informacija, mokymas bei komunikacija (IMK);
- ū Hepatitų diagnostika, gydymas (Hepatitai A, B ir C) bei skiepijimas nuo A&B;
- ū Tuberkuliozės (TB) prevencija, diagnostika bei gydymas.

Adatų ir švirkštų keitimo programos Lietuvoje

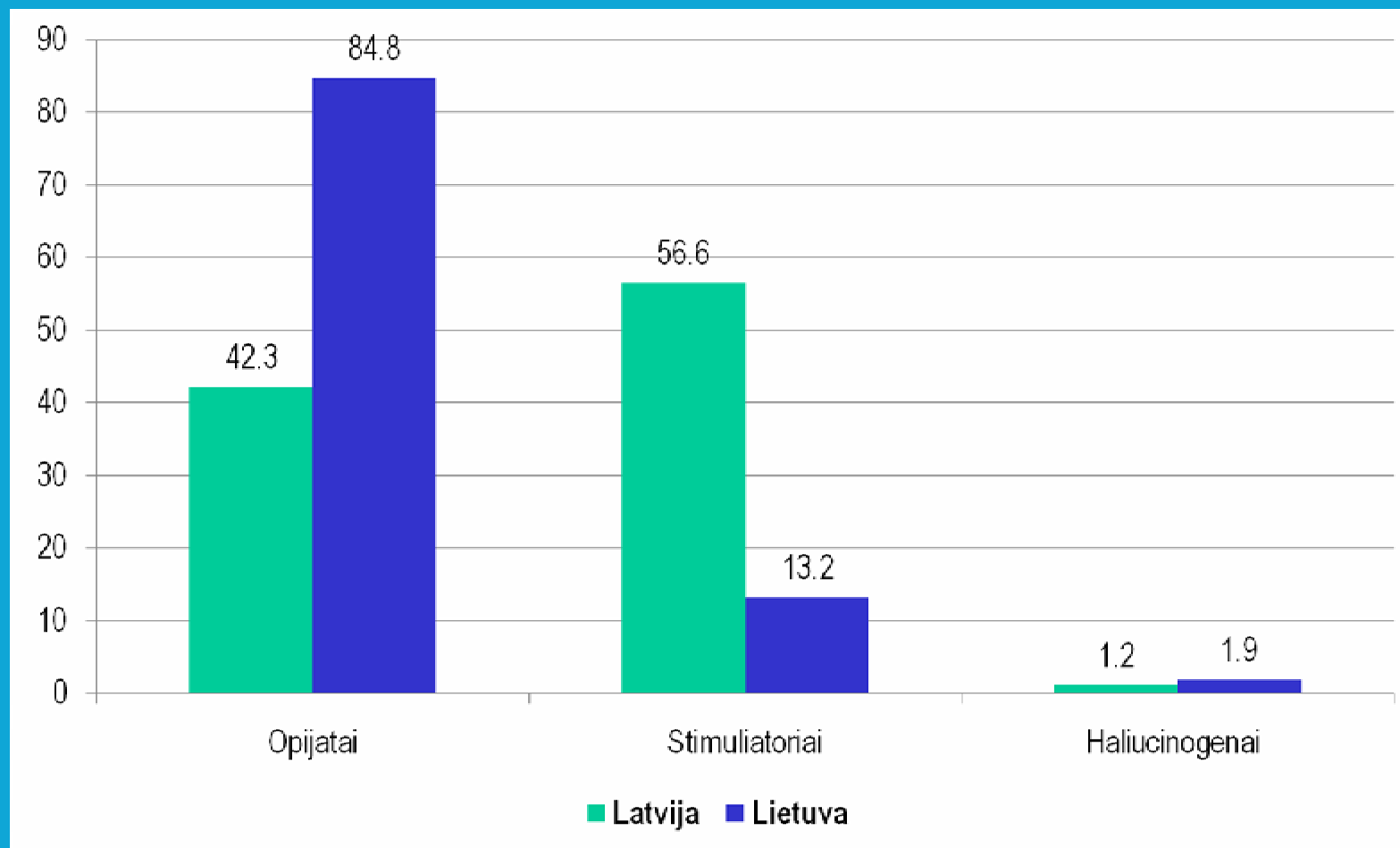

Adatų ir švirkštų keitimo programos Lietuvoje

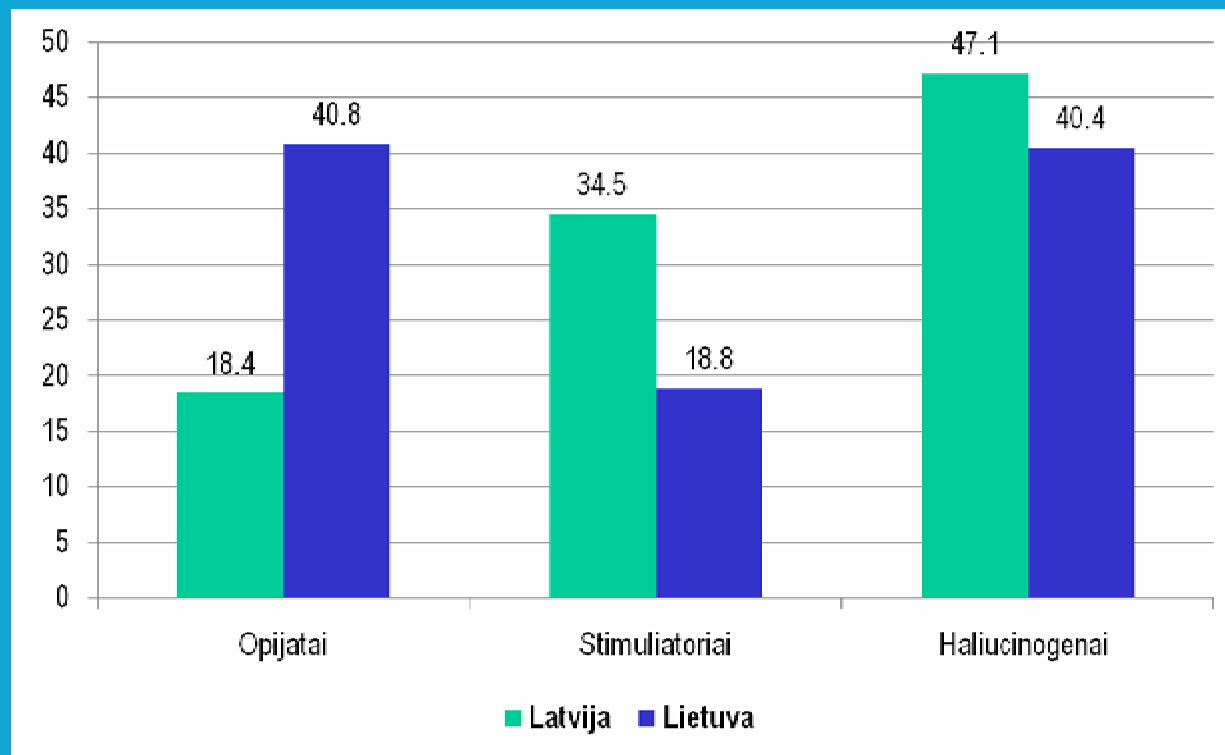
Veiklos pradžia (metai)	Iki 2001	2001-2005	2006-2010	Viso
Atidarytų kabinetų skaičius	2	4	3	9

Pagrindinis šiuo metu vartojamas narkotikas

Šaltinis : LII, 2010

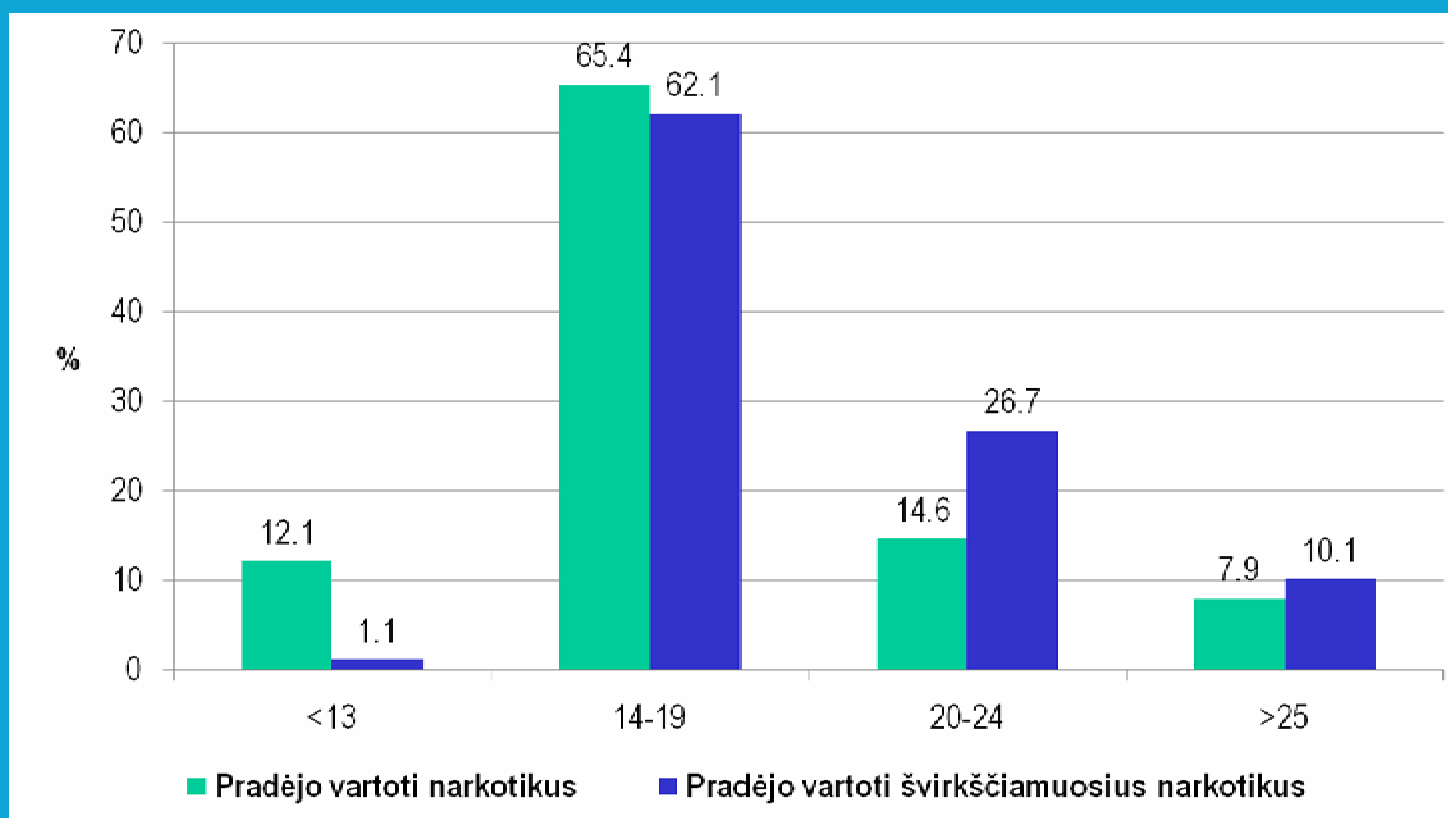
Pirmas nelegalus narkotikas Latvijoje ir Lietuvoje

Latvijoje:
pirmas nelegalus
narkotikas –
marihuana 41.2%
atvejų,
amfetaminas -
24.3% atvejų.

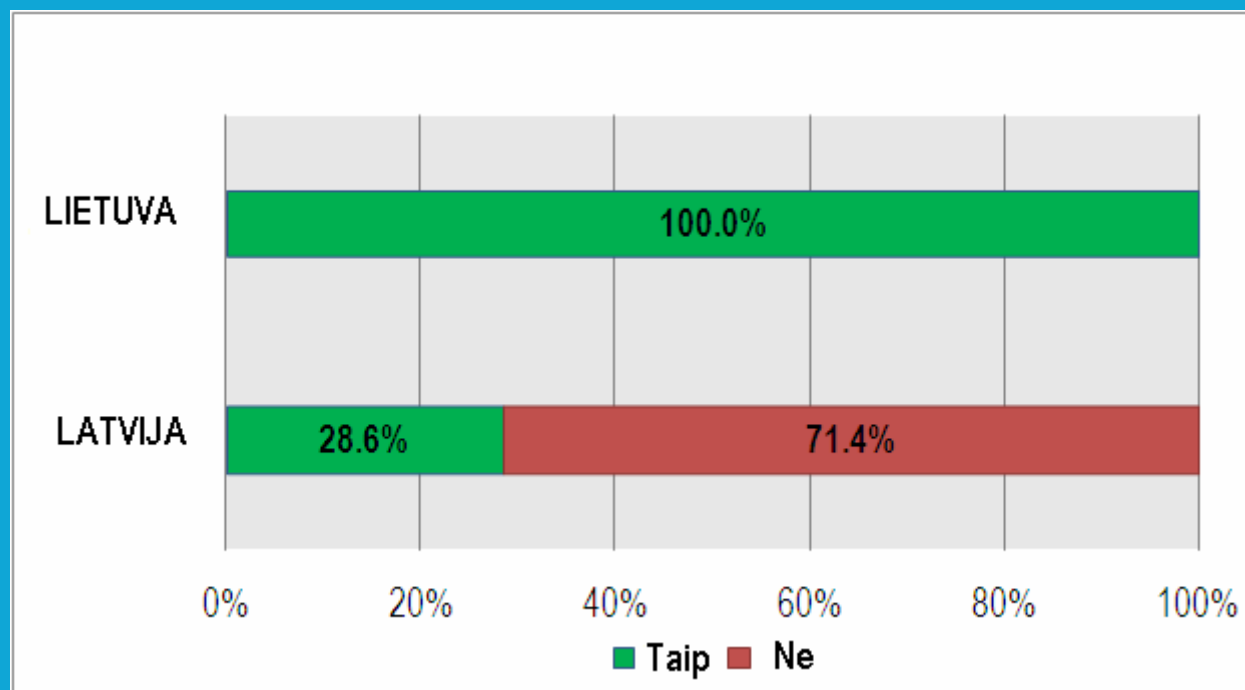
Lietuvoje: pirmas nelegalus narkotikas – **marihuana** 37.5%
atvejų, heroinas ar opiumo ekstraktas - 31.3% atvejų.

Nelegalių narkotikų vartojimo pradžios ir narkotikų švirkštimosi pradžios palyginimas amžiaus grupėse LII pilotinio projekto 6 miestuose rezultatai 2010 m. (n=367)

Vidutinis amžius: pirmą kartą pavartotas nelegalus narkotikas – 17,4 metų; pirmą kartą pavartotas švirkščiamas narkotikas – 19,3 metų.

Ar yra rašytinis dokumentas dėl švirkštimosi instrumentų keitimo?

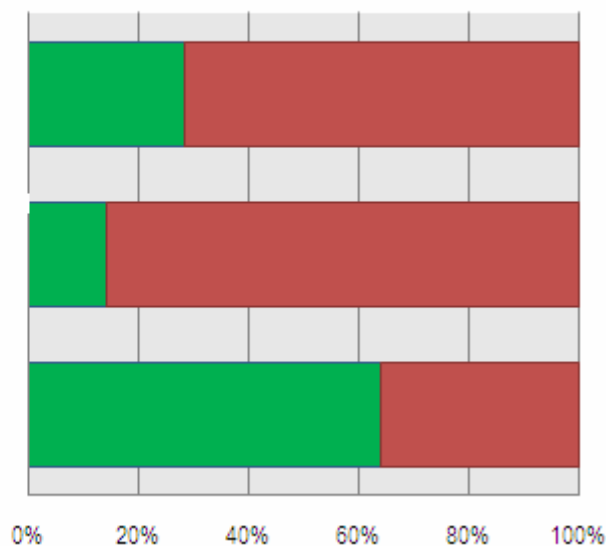

Temos: maksimalus išduotų švirkštų skaičius, antrinio keitimo skatinimas, saugaus švirkštų surinkimo skatinimas, amžiaus apribojimai, žodinis bendravimas dėl su švirkščiamųjų narkotikų vartojimu susijusios žalos sveikatai, informacinės medžiagos dalijimas

Darbuotojų saugumo užtikrinimas

Latvija

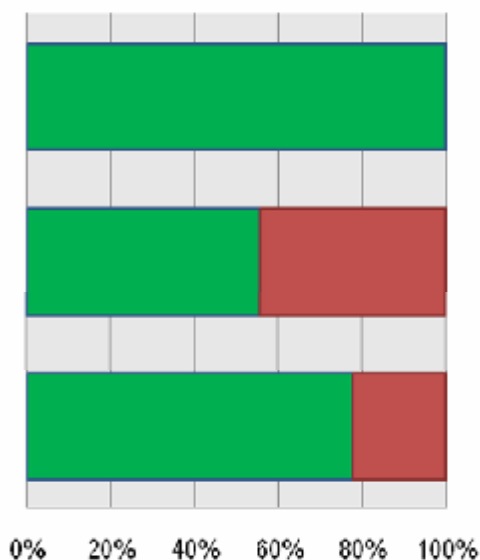
Ar egzistuoja saugaus elgesio taisyklės, kuriose nurodoma kaip elgtis įsidūrus adata

Ar darbuotojams siūloma pasiskiepyti nuo hepatito B?

Ar darbuotojai informuojami apie imunizavimo nuo hepatito B svarbą?

Lietuva

■ Yes
 ■ No

Žemo slenksčio kabinetų finansavimas (Litais)

Finansavimo šaltinis	2007	2008	2009	2011?
Narkotikų kontrolės departamentas	239 000 (29%)	200 000 (24%)	0	
Savivaldybės	315 900 (39%)	408 100 (49%)	233 300 (56%)	
UNODC	261 700 (32%)	226 000 (27%)	180 500 (44%)	
Viso	816 600	834 100	413 800	

Neigiamos sumažėjusio finansavimo pasekmės 2010 metais

- Trūksta sterilių švirkštimosi instrumentų (adatų/švirkštų, spiritinių servetėlių) bei ŽIV testų
- 44 proc. kabinetų sumažino darbo valandas
- 33 proc. kabinetų sumažino personalo skaičių

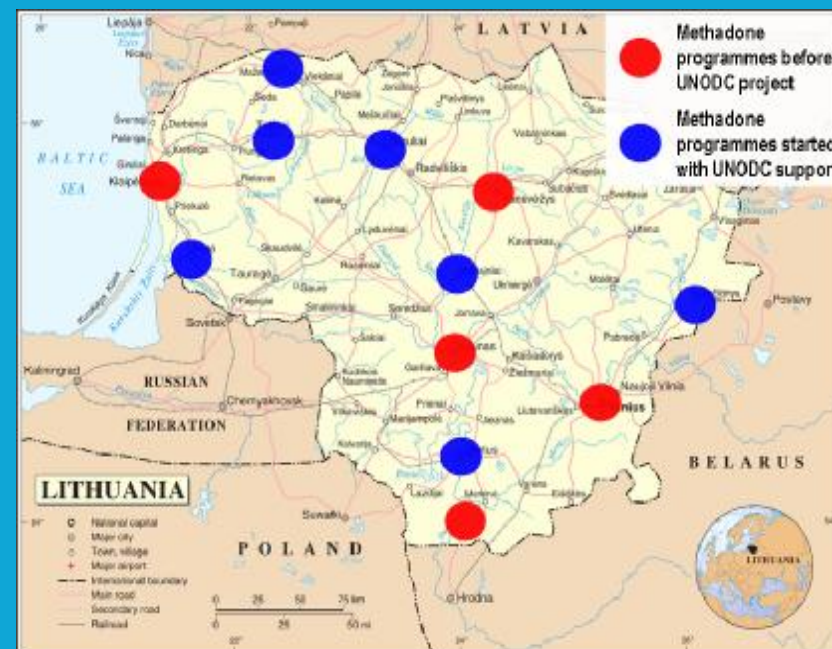
Metinės išlaidos asmeniui

- ARV vaistai 26 000 LTL
- Metadonas 1 100 LTL
- Švirkštai 50 LTL

Farmakoterapijos opioidiniais vaistiniais preparatais (FT) aprėpties didinimas Lietuvoje

Indikatorius	2006	2010
FT kabinetai	12	20
FT aprėptis	6.9 %	10.2%
FT policijos areštinėse	Ne	Taip
FT laisvės atėmimo vietose	Ne	Diegiama

Naujos FT metadonu programos

ŽIV testų skaičius pagal testuojamas grupes, 2009

Testuojama grupė	Testų sk.	ŽIV teigiami atvejai
Klinikiniai simptomai	1 535	16
LPI pacientai	210	1
TB pacientai	1163	5
Donorai	89 731	8
Nėščiosios	50 018	8
Savanoriškai į gydymo įstaigą kreipęsi asmenys	4 859	21
Nuteistieji	12 874	75
ŠNV	1 405	28
SPT	79	
VSV	36	
Sertifikatas	4 138	3
Kita	24 752	15
Viso	190 800	180

Šaltinis : S. Čaplinskas, 2010; SAM, 2010

ŽIV testų skaičius pagal testuojamas grupes, 2009

Testuojama grupė	Testų sk.	ŽIV teigiami atvejai
Klinikiniai simptomai	1 535	16
LPI pacientai	210	1
TB pacientai	1163	5
Donorai	89 731	8
Nėščiosios	50 018	8
Savanoriškai į gydymo įstaigą kreipęsi asmenys	4 859	21
Nuteistieji	12 874	75
ŠNV	1 405	28
SPT	79	
VSV	36	
Sertifikatas	4 138	3
Kita	24 752	15
Viso	190 800	180

Šaltinis : S. Čaplinskas, 2010; SAM, 2010

ŽIV ir narkomanijos paplitimas tarp nuteistųjų, 2009

Narkomanijos paplitimas	19 %
-------------------------	------

ŽIV paplitimas	3.7%
----------------	------

ŽIV infekcijos atvejai laisvės atėmimo vietose	9
---	---

Atkrytis išėjus iš įkalinimo įstaigos

Tyrimas	Vartotojai	Tirtos grupės procentas
Atkrytis		
Vaillant	447 (opiatai)	91
Maddux and Desmond	594 (opiatai)	98
Nurco and Hanlon	355 (opiatai)	88
Hanlon and Nurco	237 (įvairūs)	70
Pakartotinis įkalinimas		
Nurco and Hanlon	355 (opiatai)	58
Beck and Shipley	100,000 vartotojų	51

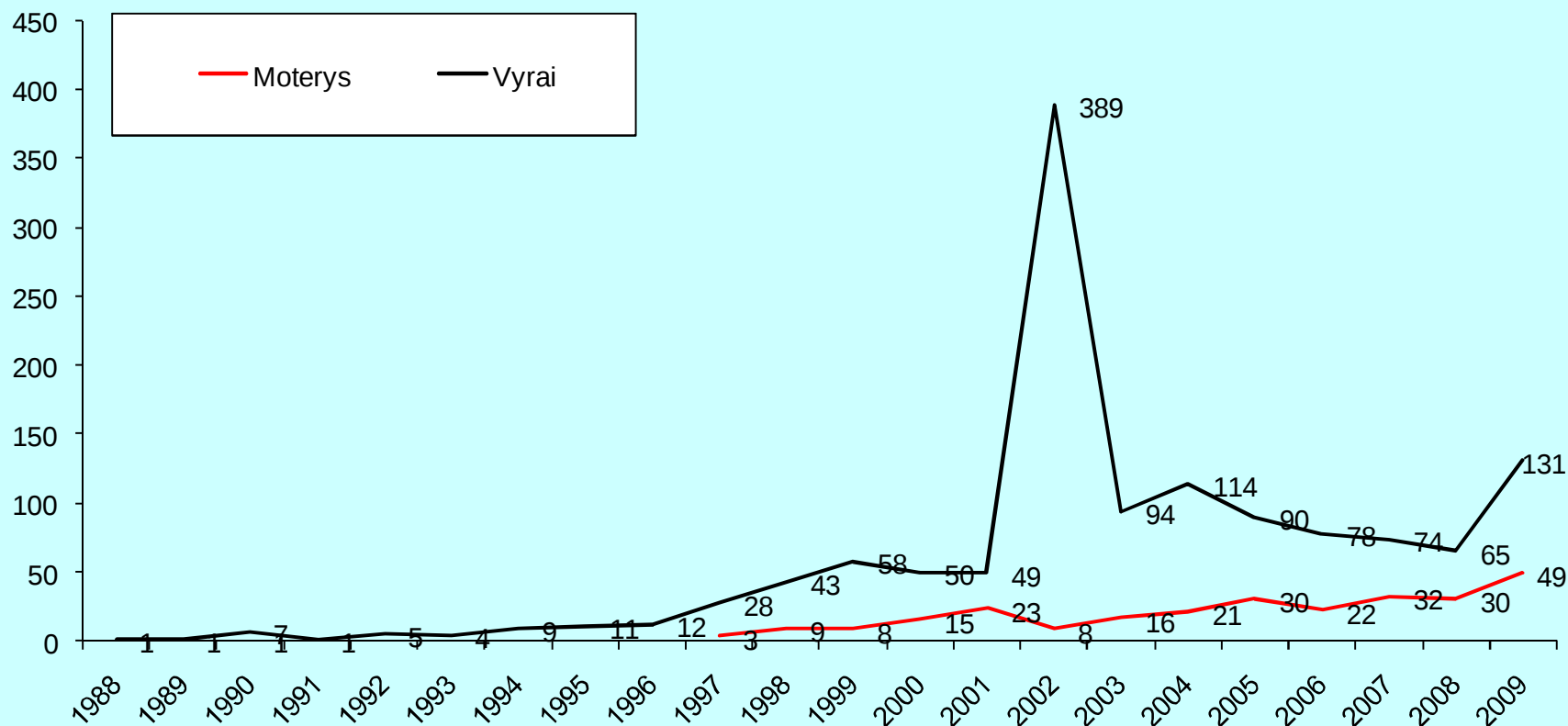
Šaltinis: Investing in Drug Abuse Treatment. Paper for Policy Makers. UNODC, 2003

Antiretrovirusinio (ARV) gydymo prieinamumas

- 135 pacientai 2010 m. , apskaičiuota, kad ARV gydymą gauna tik pusė asmenų, kuriems gydymas būtinas;
- Nelygiavertis prieinamumas prie ARV gydymo švirkščiamųjų narkotikų vartotojams;
- Vėlyva ŽIV diagnozė;
- Gydymas turi būti užtikrinamas, kai CD4 ląstelių $< 350 \text{ mm}^3$;
- ARV gydymo, TB gydymo ir farmakoterapijos metadonu paslaugų integravimas;
- Integruotas požiūris į ARV gydymo prieinamumą laisvės atėmimo vietose ir bendruomenėje, įskaitant vaistų pirkimą;
- NVO įtraukimas (pasirengimas gydymui, gydymo režimo laikymasis).

Koks yra poveikis ŽIV epidemijai Lietuvoje?

Nauji ŽIV infekcijos atvejai Lietuvoje pagal lytį

Šaltinis: S. Čaplinskas, 2010

ŽIV paplitimas tarp švirkščiamųjų narkotikų vartotojų Vilniuje

2005 1.2 - 3.2 % (mažas paplitimas)

2007 5.1 – 8.0 % (koncentruota epidemija)

Lietuvos sveikatos programos tikslas – išlikti mažo ŽIV paplitimo šalimi iki 2010 – neįgyvendintas

Ateities darbai

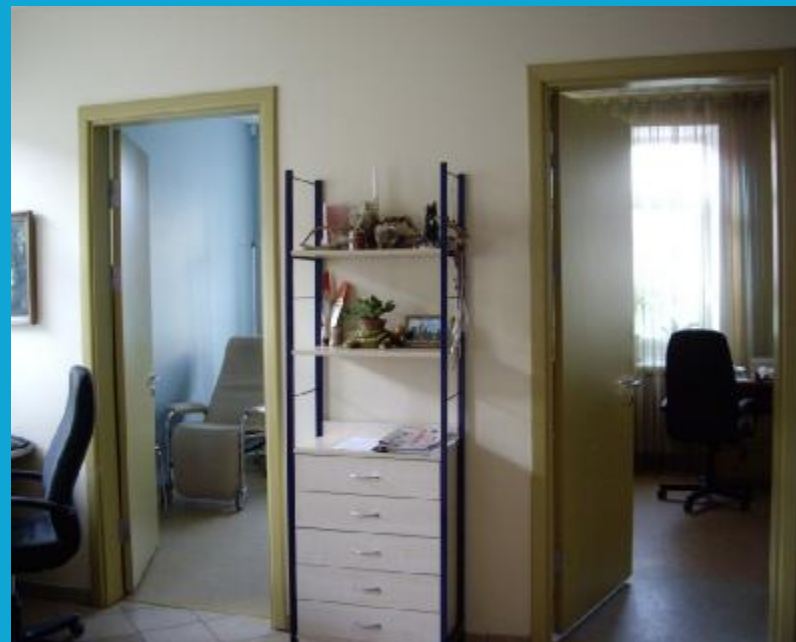
- Visapusiškas ŽIV prevencijos paslaugų paketas ŠNV (apreptis ir kokybės užtikrinimas).
- Trijų vienetų (angl. “Three Ones”) principas – efektyviai veiklai ir išteklių naudojimui:
 1. ŽIV / AIDS programa ir priemonių planas (strateginis požiūris);
 2. Daugiasektorinis koordinavimo komitetas;
 3. Monitoringo ir vertinimo sistema.
- Stigmos ir diskriminacijos mažinimas.

Stigmos ir diskriminacijos mažinimas

Metadono programos pacientas

*Nuotraukos šaltinis: UNODC metinė ataskaita
2010*

Metadono kabinetas Telšiuose, Lietuva

www.unodc.org/balticstates